

IZVORNI ZNANSTVENI ČLANAK (ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER)
UDK: 339.97(336.025+336.225.678)

Izv. prof. dr. sc. Sonja Cindori
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
e-mail: sonjacindori@yahoo.com

Valentino Kuzelj, student
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
e-mail: valentino.kuzelj01@gmail.com

Vedran Majcen, stručni prvostupnik porezne struke
Ministarstvo financija, Porezna uprava

FABULA DOCET: RAZMJENA INFORMACIJA KAO IMPERATIV MEĐUNARODNE POLITIKE SUZBIJANJA PRANJA NOVCA I POREZNE UTAJE¹

Sažetak:

Globalizacija i osnovni postulati Europske unije, uz neporecive prednosti, generiraju i negativnim učincima porezne utaje i posljedično pranja novca te financiranja terorizma. Dostupnost i pravodobnost razmjene informacija o poreznom obvezniku osnova su djelovanja poreznih administracija te drugih nadležnih tijela u identificiranju stranaka i verifikaciji prikupljenih podataka. Razmjena informacija značajna je i po pitanjima suzbijanja porezne utaje poreza na dodanu vrijednost – kao najizdašnijeg i najzastupljenijeg poreznog oblika u proračunima zemalja članica Europske Unije – te instrumentima njezine anticipacije kroz mjere porezne politike te politike prevencije pranja novca i financiranja terorizma. Nastavno na uspostavu jedinstvenog tržišta i ukidanje graničnih kontrola trgovine između zemalja članica, nužnim se nameće neophodnost njihove administrativne suradnje u cilju učinkovite naplate poreza na dodanu vrijednost.

---

¹ Rad je pisan u okviru projekta Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod nazivom „Novi Hrvatski pravni sustav“.

Ključne riječi: pranje novca, financiranje terorizma, porez na dodanu vrijednost, informacije, administrativna suradnja

1. UVOD

Zadatak noćobdijske države ogleda se u očuvanju mira i poretka, prepuštajući ostale društvene sfere individualnoj akciji i drugim strukturama društva (Pusić, 1999, str. 8). Nadrastanja tako shvaćene države začetak pronalaze u osnovama socijalne skrbi. Prema Esping-Andersenu moguće je razlikovati tri modela uobličenja socijalne države ogledana u različitim pristupima ulozi države u ostvarenju socijalne skrbi o starijim, bolesnima i nemoćnima te nezaposlenim pojedincima s dna društvenog spektra. Tako razlikuje Bismarckov, konzervativni ili državno korporativistički model, skandinavski, nordijski ili socijaldemokratski model te liberalni model kao obilježje zemalja anglosaksonskoga pravnoga kruga (Puljiz, 1996, str. 45). U drugoj polovici 20. stoljeća socijalna državnost nalazi svoje puno ostvarenje kroz poslijeratnu državu blagostanja. Godina 1945. javlja se kao razdjelnica između njezina uobličenja kao države socijalne pomoći i države blagostanja (Pusić, 1996, str. 210). Posljedično rastu i očekivanja koja takva država mora ispuniti kao uvjet vlastite legitimacije. Jamstvo ostvarenja potreba proizašlih iz zahtjeva za socijalnom sigurnošću, kroz mehanizme koncepta socijalne države kao upotpunjenja vladavine prava i pravne države, ističe se uvjetom vjerodostojnosti državne vlasti (Miličić, 1998, str. 261). Od prvotnog poustavljenja temelja socijalne uloge države donošenjem Ustava Meksika 1917. te Ustava Weimarske Republike 1919. (Bačić, 2005, str. 4), u većini zapadnih demokracija dolazi do konstitucionalizacije načela socijalne države i socijalne pravde.

Tako i čl. 1. st. 1. i čl. 3. Ustava Republike Hrvatske (u nastavku: URH) potvrđuje njezin socijalni karakter utemeljujući je kao socijalnu državu te ističući načelo socijalne pravde jednom od najviših ustavnih vrednota. Tako uspostavljene vrijednosti u recentnoj hrvatskoj ustavnosudskoj praksi dobivaju obvezujući značaj normativnog zahtjeva zakonodavcu (USRH, 2017, toč. 26.-26.9.). Udovoljenje tom zahtjevu, ogledanom kroz poluge socijalne skrbi i socijalnog osiguranja, jamstva osnovnog egzistencijalnog minimuma, dostupnih i (u što je moguće većoj mjeri) besplatnih javnih službi i dr., nužno generira rastućim zahtjevima za dodatnim proračunskim prihodima kao osnovom ispunjenja zadaća socijalne države i s pravom rezultira očekivanjima porasta poreznih davanja. Time se potvrđuje opravdanost Wagnerovog zakona okarakteriziranog porastom javnih rashoda kao posljedicom povećanja broja i različitih vrsta državnih poslova te nastavno i porastom porezne presije (Jelčić, 2017, str. 149).

Posljedično, javlja se potreba osiguranja priljeva proračunskih sredstava, kako djelotvornim i pravednim poreznim sustavom, tako i politikom sprječavanja

legalnog i ilegalnog izbjegavanja udovoljenju ustavnoj obvezi pridonošenja podmirenju javnih rashoda (URH, čl. 51. st. 1.). Globalizacija u suvremenosti imperativnim ističe pitanje međunarodne suradnje kao sredstva suzbijanja takvih radnji. Prihvaćanje neumitnosti globalizacije ne znači nužno i prihvaćanje njezina neoliberalnog obliča te se umjesto bespredmetnih napora antiglobalizacijskih nastojanja koja su globalizacijski proces učinile baukom, valja usmjeriti na iznalaženje solidarnijeg, socijalno osjetljivog lica globaliziranog društva (Veljak, 2009, str. 12).

Pritom se kombinacija tehnološkog napretka i recentne globalne ekonomske krize ističe kao potencijalna opasnost produbljivanja nejednakosti i socijalne polarizacije globalnog društva.

Posebno aktualnom temom u svladavanju globalizacijskih izazova nameće se međunarodna suradnja u suzbijanju prekograničnog kriminala i terorizma. S tim ciljem Europska komisija (COM (2017) 240, str. 12-13) upozorava na potrebu odupiranja varljivoj sigurnosti izolacionizma, uz paralelno produbljivanje međunarodne suradnje i uspostavljanje multilateralnih institucija, s ciljem promicanja zajedničkih vrijednosti, zaštite globalnog gospodarstva, sprječavanja opiranja obvezi plaćanja poreza i dr. Stoga se nužnim nameće usklađivanje neumoljive globalizacije s ciljevima pravne države, pri čemu se ističe potreba za strožim globalnim pravilima regulacije financijskih tržišta i borbe protiv porezne evazije.

Prihvaćajući ostvarenje porezne pravednosti nužnim uvjetom socijalne države (Kuzelj, 2018), pojave pranja novca i porezne utaje apostrofiraju se kao neke od najvećih prijetnji fiskalnim sustavima država prožetih globalizacijskim procesom. Dok se pranje novca definira kao prikrivanje nezakonitog izvora imovine ili sredstava, pri čemu posebnu ulogu igraju financijske institucije – napose banke (Iljkić, 2015, str. 37-38), ali sve češće i nefinancijski sektor, porezna utaja predstavlja ilegalnu deprivaciju proračunskih sredstava koja nužno rezultira smanjenim mogućnostima suvremenih država pri ostvarenju zadaća proizišlih iz njihove socijalne opredijeljenosti. Uzme li se u obzir mogućnost korištenja sredstava prikupljenih supra opisanim radnjama u svrhu financiranja terorizma kao ugroze sigurnosti građana i opstanka vrijednosti zapadnih demokracija, neupitan je imperativ njihovog sprječavanja kao temelj nove međunarodne solidarnosti globalnog društva.

Cilj ovoga rada počiva u namjeri upoznavanja suvremenih dostignuća na području sprječavanja porezne utaje kao predikatnog djela pranja novca, važnosti unaprjeđenja transparentnosti poreznih informacija te analizi porezne utaje poreza na dodanu vrijednost (u nastavku: PDV) kao najvažnijeg poreza u europskom kontekstu i pregledu najnovijih dostignuća na području administrativne suradnje s ciljem njezina suzbijanja. Sukladno navedenom, u prvom će se dijelu rada razmatrati pitanje nužnosti međunarodne suradnje u suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma te povećanje transparentnosti poreznih podataka.

S obzirom na visoku zastupljenost prihoda od PDV-a u fiskalnim sustavima zapadnih demokracija (poglavito zemalja članica Europske unije) u drugom dijelu rada apostrofirat će se potreba suzbijanja porezne evazije u sustavu PDV-a (bilo u obliku porezne utaje ili legalnog iskorištavanja zakonskih praznina) te izložiti suvremena međunarodna administrativna suradnja u poreznim pitanjima. Takav koncept suradnje predstavlja novo lice međunarodne solidarnosti s ciljem očuvanja fiskalnog kapaciteta demokratskih socijalnih država globaliziranog društva.

2. AKTUALNOST MEĐUNARODNE SURADNJE I NASTOJANJA U GLOBALNOM KONTEKSTU

Iz osnovnih postulata Europske unije proizlazi nemogućnost apsolutne autonomije nacionalnih poreznih politika. Pred porezno zakonodavstvo, na kazneno-pravnoj i prekršajno-pravnoj razini, nameće se zadaća udovoljenja nepristranosti i transparentnosti te jasnoći i konzistentnosti poreznih propisa. Izvjesnost poreznih propisa i dosljednost njihove primjene predstavljaju integralni element osiguranja kredibiliteta i integriteta poreznog sustava, branu prelijevanju negativnih učinaka na gospodarstvo i garant povjerenja građana u porezno-pravni poredak.

Važnost porezne transparentnosti ponajbolje oslikava otkrivanje podataka o 214.000 offshore subjekata u dvadeset i jednoj zemljiu slučaju „Panama papers“, korištenih u svrhu porezne utaje, prijevare, korupcije te pranja novca i financiranja terorizma (FATF, 2017). Međutim, na opasnost porezne utaje kao predikatnog djela pranja novca i recentne prijetnje međunarodnoj financijskoj sigurnosti i stabilnosti još je 2012. upozoravao Financial Action Task Force (u nastavku teksta: FATF). Uz proliferaciju oružja za masovno uništenje, korupciju, potrebu za većim ovlastima financijsko-obavještajnih jedinica, ističe i potrebu za većom transparentnošću i međunarodnom suradnjom u okvirima utvrđivanja stvarnog vlasnika (beneficialowner) kao recentnim ugrozama odnosu na politiku prevencije pranja novca i financiranja terorizma (u nastavku: PPN/FT).

Imperativnom se nameće potreba unaprjeđenja učinkovitosti razmjene informacija u okvirima istrage, nadzora i sudskog postupka kao podloge traganju, zamrzavanju, konfiskaciji i repatriciji nezakonito stečenih sredstava (FATF, 2012). Na recentne prijetnje globalnoj sigurnosti, poput porezne utaje i korupcije, FATF se posebno osvrće u 24. i 25. Preporuci reguliranjem politika utvrđivanja stvarnog vlasnika pravnih osoba i drugih vrsta pravnih udruženja, ističući važnost pravovremenog pristupa točnim i recentnim podacima i preprekama njihovoj transparentnosti te nužnost međunarodne razmjene informacija (FATF, 2018).

---

3. POREZNA UTAJA KAO PREDIKATNO DJELO PRANJA NOVCA

Uz nužnost razlikovanja porezno-kaznenih i prekršajnih djela, odnosno kaznene utaje poreza i administrativne/prekršajne utaje poreza, različitih stupnjeva odgovornosti i različitih razina kazni i sankcija, važno je napomenuti da se samo porezna utaja kao porezno-kazneno djelo smatra predikatnim djelom pranja novca. U tom smislu, sukladno čl. 256. Kaznenog zakona Republike Hrvatske, utaja poreza ili carine veže se uz osobu koja, s ciljem da ona ili druga osoba potpuno ili djelomično izbjegne plaćanje poreza ili carine, daje netočne ili nepotpune podatke o činjenicama od utjecaja na utvrđivanje iznosa porezne ili carinske obveze. Jednako tako porez će se smatrati utajenim ako osoba s istim ciljem u slučaju obvezne prijave ne prijavi prihod, predmet ili druge činjenice potrebne radi utvrđivanja porezne ili carinske obvezete zbog toga dođe do smanjenja ili neutvrđivanja takve obveze u iznosu koji prelazi dvadeset tisuća kuna. Djelo je kažnjivo kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Jednako će odgovarati onaj tko poreznu olakšicu ili carinsku povlasticu u iznosu većem od navedenog koristi suprotno uvjetima pod kojima ju je dobio. Isti zakon propisuje i strožu kaznu ako su navedena kaznena djela dovela do smanjenja ili neutvrđivanja porezne ili carinske obveze velikih razmjera.

Problematika prevencije pranja novca i financiranja terorizma klasificira korake koji prethode poreznoj utaji. Iz toga proizlazi važnost razlikovanja triju vrsta prihoda: zakonitih izvora sredstava kao predmeta utaje poreza, nezakonitih izvora sredstava (ponekad i ispod limita oporezivanja) kao predmeta utaje poreza te zakonitih i nezakonitih prihoda čije je neprijavljivanje posljedica grešaka računovodstvenog tipa (Trehan, 2004).

Poslovna stvarnost ukazuje na mogućnost mimikrije pranja novca i financiranja terorizma iz čega proizlazi nužnost prepoznavanja nezakonitih poslovnih transakcija kao dijela korporativnog kriminala. Sfera poslovanja oslikana je u financijskim izvještajima te ako u poslovanju postoje nezakonite aktivnosti, uključujući pranje novca i financiranje terorizma, javlja se potreba njihova pravnog uobličenja s ciljem stjecanja forme legalnosti. Poznavanje poslovanja i ostalih informacija o stranci predstavljaju osnovu provođenja nezakonitih radnji, ali jednako tako i izvor informacija na osnovu kojih se mogu prepoznati neobične transakcije i sva odstupanja od uobičajenog poslovanja. U cilju realizacije navedenog, Direktivom 2014/56/EU i Kodeksom etike International Federation of Accountant (IFAC, 2016) u zakonodavstvo su uvedeni pojmovi profesionalne etike i skepticizma (Cindori, Slovic, 2017).

Dok je porezna evazija očekivano učestala, porezna obveza obračunata u većem iznosu od propisanog pojavljuje se sporadično. Pogrešno obračunavanje porezne obveze smanjuje pozornost nadzornih tijela upravo zbog male vjerojatnosti obračunavanja poreza u većem iznosu, što ostavlja dojam legalnosti

poslovanja. Međutim, mogućnost prikrivanja pranja novca ili financiranja terorizma predstavlja latentni rizik koji se krije iza poreznih špekulacija, a njihovo otkrivanje porezna tijela ne smatraju prioritetom prilikom provođenja nadzora. Mogućnosti djelovanja poreznih tijela odnose se na detekciju sumnjivih, nelogičnih ili neobičnih transakcija koje mogu implicirati pranje novca i financiranje terorizma te omogućiti njihovu pravodobnu prijavu nadležnim tijelima (Cindori, Slovic, 2017).

Iako je porezna utaja kao kazneno djelo ne samo domaći, već i međunarodni problem, pojedincima i organizacijama umiješanim u porezno-kaznena djela međudržavne granice nerijetko ne predstavljaju prepreku, već zaštitu od poreznih vlasti. Iz tog se razloga neizbježnom nameće potreba međudržavne suradnje u prikupljanju podataka iz inozemnih izvora. Najčešće se navode dva osnovna načina pokretanja međunarodne pravne pomoći: administrativni – putemugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja te znatno brži i učinkovitiji način putem međunarodne kazneno-pravne pomoći, posredovanjem ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa (Vranko, 2012).

3.1. Nužnost transparentnosti poreznih informacija

Uz represivnu prirodu kaznenog zakonodavstva i preventivna nastojanja u okvirima međunarodnih standarda, od posebne je važnosti kulturna i društvena osviještenost o neophodnosti plaćanja poreza kao jednog od osnovnih postulata učinkovitosti njihova ubiranja. Pritom je potrebno uvažiti osnovne razlike efekata posrednih i neposrednih poreza na mogućnost porezne evazije. Neupitna je činjenica da učinkovitost ubiranja poreza ovisi o brojnim čimbenicima u okvirima problematike institucionalne infrastrukture, pravnog sustava i socio-ekonomskih uzroka (Šimović, Rogić-Lugarić, Cindori, 2007), posebice u odnosu na mjere zastrašivanja, osobne i društvene norme, kriterij pravednosti i povjerenja, složenosti postupaka prijave poreza, širine ovlasti javne uprave i ostalih ekonomskih i socijalnih faktora (Walsh, 2012).

Usavršavanje društvenih normi u korist učinkovitosti plaćanja porezapodržavaju i osobne norme poreznih obveznika, što posljedično dovodi do ostvarenja intencija zakonodavca. Uz navedeno, Jimenez i Iyer (2016) zaključuju da i povjerenje u javnu upravu ima značajan utjecaj na percepciju poreznog sustava kao pravednog (a ne vice versa), a samim time i utjecaj na odluku o plaćanju poreza. Osnovni cilj učinkovitih metoda i tehnika financijskih istraga očituje se u poticanju obveznika nadobrovoljno pridržavanje pravila ponašanja u poreznom sustavu (Vranko, 2012).

Polazeći od poreznog obveznika kao subjekta porezno-pravnog odnosa, FATF donosi osnovne smjernice preventivnog djelovanja u smislu sprječavanja zakonitog i nezakonitog izbjegavanja plaćanja poreza, kao i umanjenja posljedica

ustanovljenog djelovanja. U tom svjetlu, prepoznavši značaj porezno-kaznenih djela, a ujedno i temeljnih odrednica percepcije poreznih obveznika spram snošenja porezne obveze, FATF je 2010. usvojio osnovna načela u odnosu na potencijalne opasnosti koje proizlaze iz Programa dobrovoljnog plaćanja poreza i dostave podataka poreznim tijelima (Voluntary tax compliance – u nastavku: VTC)u odnosu na mjere propisane SPPN/FT.

VTC program se odnosi na sve projekte koji se provode s ciljem adaptacije legislative u odnosu na porezne obveznike koji raspolažu neprijavljenim ili pogrešno prijavljenim sredstvima ili imovinom u prethodnom poreznom razdoblju. Rizik pranja novca i financiranja terorizma pritom znatno varira, ovisno o karakteristikama i širini implementiranog VTC programa, što se odnosi upravo na mogućnost odgode plaćanja poreznog duga i repatrijaciju imovine.

Pozivajući se na mogućnosti koje VTC program donosi potencijalnim peračima novca u odnosu na pokretljivost sredstava i njihovu moguću legalizaciju, FATF (2012) izlaže četiri osnovna načela PPN/FT: obvezna primjena mjera PPN/FT u okviru dubinske analize stranke, zabrana potpunog ili djelomičnog isključivanja takvih mjera (utvrđivanje stvarnog vlasnika iporijekla sredstava ili imovine i sl.), dok u dva posljednja načela inzistira na razmjeni podataka i koordinaciji/kooperacijina nacionalnoj i međunarodnoj razini. Na taj način FATF utire put preventivnom djelovanjus ciljemosvješćivanja poreznih obveznika o potrebiudovoljenja poreznoj obvezi i negativnim konotacijama neprijavlivanja, dok će se pojedinim pojavnim oblicima u narednim razdobljima – poput porezne utaje PDV-a kao jednoj od najvećih prijetnji suvremenim poreznim sustavima – posvetiti pojedinim aktima njezinog suzbijanja s ciljem globalnog učinka.

4. SPECIFIČNOSTI VISOKO RIZIČNIH JURISDIKCIJA: PREPREKA UČINKOVITIJ SURADNJI

Drugi smjer međunarodnih mjera prevencije porezne utaje očituje se povećanjem transparentnostinacionalnih poreznih sustavaidentifikacijom visoko rizičnih jurisdikcijakaovažnom mjerom (OECD, 2018) po pitanju razmjene informacija na zahtjev (exchange of information on request –EOIR) i implementacije standarda za automatsku razmjenu informacija o računima (automatic exchange of financial account information – AEOI).

Tendencije istog cilja pokazuje i FATF (2018) koji, s namjerom zaštite međunarodnog financijskog sustava od rizika pranja novca i financiranja terorizma, identificiravisoko rizične jurisdikcije i odjeljuje ih od onih s uočenim strategijskim nedostacima provedbe mjera PPN/FT. Pritom izdvaja Demokratsku Narodnu Republiku Koreju i Iran kao visoko rizične zemlje uslijed recentnih prijetnji proliferacije oružja za masovno uništenje, dok Etiopiju, Pakistan, Srbiju, Šri Lanku, Siriju, Tinidad i Tobago, Tunis i Jemen karakteriziraju strategijski

nedostaci provedbe mjera PPN/FT.

Proliferacija oružja za masovno uništenje prepoznata je kao recentna prijetnja globalnoj sigurnosti, dok senjezino suzbijanje provodi implementacijom mjera represivne prirode izvedenih iz propisa o sustavu kontrole izvoza, neophodnosti izvješćivanja o nadzoru te ciljanih financijskih i trgovinskih sankcija. Preporuke FATF-a (posebice Preporuka 7) predlažu provođenje mjera sadržajno preventivne naravi, nužno potrebnih za zaustavljanje tijeka novca ili druge imovine proliferatora ili u cilju proliferacije, kao i njihovo korištenje u istom cilju i od strane istih subjekata.

Informacije o proliferaciji i uključenim subjektima podložne su visokom stupnju povjerljivosti zbog čega je potrebnopostići ravnotežu učinkovitih mehanizama razmjene informacija i pravnih pitanja zaštite podataka (FATF, 2012b). Širok spektar informacija kojimafinancijska institucija raspolaže temeljen je na indikatorima pranja novca, indikatorima financiranja proliferacije ili drugim tipologijama u odnosu na promatrane subjekte.

Dobivene se informacije podvrgavaju recentnoj analizi (real-time screening) te naknadnom praćenju računa (post-event account monitoring) u cilju provođenja cjelovite analize transakcija i dubinske analize stranke. Prikupljanje podataka je moguće i temeljem liste sankcioniranih subjekata, uključujući one podvrgnute ciljanim financijskim sankcijama Ujedinjenih naroda ili drugih tijela, radi analitičkog pregleda baze stranaka i transakcija, a u cilju postupanja u skladu s obvezama nametnutim režimom sankcija. Posljednja, savjetodavna lista je specifična, s decidiranim navođenjem subjekata povezanih s proliferacijom (FATF, 2010).

Temeljem navedenog proizlazi kako učinkovita prevencija financiranja proliferacije nedvojbeno ovisi o učinkovitoj koordinaciji svih mjerodavnih nadležnih tijela, uključujući izvozna i nadležna tijela carinske/granične kontrole, financijsko-obavještajne jedinice i financijske institucije, obavještajne službe, tijela izvršne vlasti, nadzornike financijskog sektora, kao i tijela za unaprjeđenje trgovine i državnu upravu, imajući u vidu poštivanje utvrđenih načela zaštite privatnosti, s ograničenom mogućnošću distribucije pojedinih vrsta informacija.

S obzirom na činjenicu da učinkovita implementacija mjera zaštite od financiranja proliferacije ovisi o pristupu informacijama o riziku od proliferacije, onće ovisiti o riziku uspostavljenom u okvirima rizika stranke, proizvoda ili usluge te rizikadržave ili geografskog položaja. Učinkovitosti primijenjenih mjera pridonijet će pravodobna razmjena prikupljenih i obrađenih informacija između financijskih ili drugih nadležnih tijela te između javnog i privatnog sektora, uz poštivanje legislative koja se odnosi na striktna pravila zaštite podataka. Uz pretpostavku da proliferatori djeluju na globalnoj razini s glavnim ciljem (uz profit)prikazivanja poslovanja kao legalne trgovine, očekuje se daljnji razvoj ustanovljenih rizika i, posljedično, potreba za novim načinima zaštite svjetske ekonomije (Cindori, 2017).

5. POREZNA UTAJA U OKVIRIMA POREZA NA DODANU VRIJEDNOST

PDV jenastao iz pragmatične potrebe usklađivanja zakonske regulacije neizravnog oporezivanja u okvirima Europske unije, kao rezultat rada Neumarkove komisije, dvjema Direktivama od 11. travnja 1967. (Cindori, Pilipović, Kalčić, 2015). Njegova harmonizacija na području Europske unije počinje Šestom Direktivom 1977., dok se njezinorecentno uobličenje očituje kroz Direktivu 2006/112/EZ i posljedično implementaciju u suvremeno hrvatsko zakonodavstvo važećim Zakonom o porezu na dodanu vrijednost.

Značaj PDV-a u suvremenosti ponajbolje ilustrira činjenica da su u projekciji proračunskih prihoda Republike Hrvatske za 2018. godinu prihodi s osnove PDV-a projicirani na 49,6 milijardi kuna u odnosu na ukupne proračunske prihode projicirane na cca 129 milijardi kuna. Takva projekcija ujedno predstavlja povećanje od 7,3% u odnosu na plan za prethodnu fiskalnu godinu (Ministarstvo financija, 2017). Iz činjenice da tako projicirani prihodi s osnove PDV-a sudjeluju sa cca 38% u ukupnim poreznim prihodima Republike Hrvatske, evidentno je zašto poreznoj evaziji i poreznoj utaji PDV-a kao njezinu ilegalnom uobličenju treba posvetiti posebnu pažnju, a mjere proizišle iz takvih aktivnosti nadići granice nacionalnih država. Tako izgrađena međunarodna suradnja u suzbijanju porezne evazije predstavlja novu solidarnost jednaku onoj prilikom uvođenja istog poreznog oblika pola stoljeća ranije.

Legislativno određenje osnovnih odrednica sustava PDV-a u okvirima međunarodnih standarda znatno utječe na izbjegavanje mogućnosti dvostrukog oporezivanja ili porezne evazije u smislu oporezivanja prema načelu odredišta ili načelu podrijetla. Prednost se daje potonjem zbog jednakog poreznog tretmana domaćih i uvezenih proizvoda na tuzemnom tržištu. Upravo takav sustav obračuna omogućava prijevare kod PDV-a jer isporučitelju daje pravo na odbitak pretporezaili povrat pretporeza pri izvozu u državu članicu (Buterin, Blašković, Ribarić Aidone, 2014).

Prijevara s nestajućim trgovcem (missing trader intra-community u nastavku: MTIC) naziva se često i kružna prijevara (carousel fraud) i uključuje transakcije između (najmanje) dvije države članice, veći broj transakcija i više poreznih obveznika u kraćem vremenskom razdoblju. Efekt narušavanja zajedničkog tržišta generiran je mogućnošću povrata više plaćenog poreza (Borselli, 2011).

Prema načinu provođenja, vrlo slične MTIC prijevarama javljaju se i MTEC prijevare (missing trader extra-community) s tom razlikom što se MTIC prijevara provodi samo u transakcijama dobara i usluga unutar Europske unije, dok se MTEC prijevara pojavljuje i prilikom transakcija između trećih država i država članice između dvije treće države. Osim što pogoduju poreznoj utaji, MTEC prijevare primjenjive su i prilikom provođenja procesa pranja novca.

Transakcijama između trećih zemalja i zemalja članica Europske unije stvara se vrtuljak novca uzastopnim uvozom i izvozom usluga. Takva se prijevarena otkriva provođenjem mjera prevencije pranja novca i financiranja terorizma, uz potencijalno otežavajuće okolnosti u situaciji u kojoj je krajnji kupac fizička osoba koja koristi beneficije offshore zone (Zakarija, Cindori, 2017).

5.1. Korelacija prijevarena u sustavu poreza na dodanu vrijednost i pranja novca

Zajedničke se karakteristike sustava pranja novca i prijevarena u sustavu PDV-a ogledaju u namjeri prijevarenog postupanja radi pribavljanja materijalne koristi. S obzirom da se pranje novca najčešće provodi u međunarodnom okruženju, mjere za njegovo sprječavanje uređuju se pravom Europske unije. Jednak značaj imaju i Preporuke FATF-a, implementirane kroz Direktivu 2015/849, uključivanjem porezno-kaznenih djela u definiciju kriminalne aktivnosti. S ciljem jačanja postojećeg pravnog okvira usklađivanjem definicija kaznenih djela koja utječu na financijske interese, stupilaje na snagu Direktiva o zaštiti financijskih interesa Europske unije kroz kazneno pravo (Direktiva 2017/1371).

Intenzitet zajedničkih značajki pranja novca i PDV prijevarena ogledan u namjeri prijevarenog postupanja i posljedično pribavljanja materijalne koristi, u značajnoj mjeri ovisi o modalitetima prevencije na nacionalnoj razini te legislativnim odrednicama i suradnji tijela državne vlasti i bankarskog sektora. Pritom brojnost, evolucija i prilagodljivost mjerama poduzetim radi otkrivanja pranja novca i PDV prijevarena otežavaju oblike organiziranih akcija društvenih faktora s ciljem njihova suzbijanja.

Stjecanjem novca PDV prijevareom i pranjem tako stečenog novca nastoji se prikriti njegov pravi izvor, plasirajući ga u redovite, zakonite gospodarske i financijske tokove. Sustavom sprječavanja PDV prijevarena (te posljedično pranja novca) uz povećanje transparentnosti i mogućnosti razmjene informacija putem zajedničkog informacijskog sustava, pridonosi se prvenstveno zaštiti financijskih interesa gospodarstvenika, a posredno i državnih interesa. Iako se konkretne mjere i prijedlozi za rješavanje problema PDV prijevarena i pranja novca inicijalno očekuju na međunarodnoj razini, sve je veći naglasak na potenciranju usklađenosti recentnih mjera unutar nacionalnih okvira.

Usmjeravajući se isključivo na sustav prevencije PDV prijevarena, teorija pronalazi idejna rješenja u okvirima strukturalnih i administrativnih prijedloga njihove realizacije, legislativno uređenih na razini Europske unije. S obzirom na teškoću njihova otkrivanja tradicionalnim nadzornim metodama, imperativom njihove prevencije i suzbijanja nameće se implementacija tehnoloških, strukturalnih i administrativnih rješenja. Samim time, osvješćivanje o širini utjecaja PDV prijevarena i pranja novca na financijsku stabilnost države zahtijeva

uporište u političkoj volji pri nastojanju suzbijanja organiziranog kriminala (Cindori, Zakarija, 2017).

Širina spektra poreznih prijevара te inovativni oblici porezne evazije i pranja novca, na pijedestal vrijednosti u novom mileniju dovode razvoj novih modela međudržavne administrativne suradnje u poreznim stvarima, uz razmatranja o pravednoj i učinkovitoj strukturi poreznog sustava (Gadžo, Meštović, 2016). S tim ciljem, a za potrebe ovoga rada, infra će biti izložena administrativna suradnja zemalja članica Europske unije na području PDV-a.

6. ADMINISTRATIVNA SURADNJA ZEMALJA ČLANICA EUROPSKE UNIJE NA PODRUČJU POREZA NA DODANU VRIJEDNOST

Administrativna suradnja pretpostavlja razmjenu informacija između država članica te kooperaciju s Europskom komisijom u cilju postizanja pravilne primjene PDV-a na isporuke dobara i usluga, stjecanje dobara unutar Zajednice te uvoz dobara (Cvikl, at. all., 2015). Razmjena informacija obuhvaća sve podatke koji mogu rezultirati točnim procjenama i učinkovitim naplatom PDV-a.

Uredba Vijeća (EU) 904/2010 o administrativnoj suradnji i suzbijanju prijevара na području poreza na dodanu vrijednost (u nastavku: Uredba Vijeća (EU) 904/2010), kao preinaka Uredbe Vijeća br. 1798/2003, pruža državama članicama dodatne alate za pojačanu administrativnu suradnju u svrhu suzbijanja prijevара povezanih s PDV-om (COM (2014) 71). Uredbom su predstavljene nove mjere u smjeru podizanja kvalitete informacija u bazama podataka te je uspostavljena mreža Eurofisc. Mreža Eurofisc je posebno značajna jer se njome osigurava multilateralna, brza i ciljana razmjena informacija u vezi s prijevarama u sustavu PDV-ate se uvode mehanizmi povratnih informacija i automatizirani pristup bazama podataka drugih država članica.

6.1. Funkcija VIES-sustava i Službe za međunarodnu razmjenu informacija

Informacijski sustav razmjene podataka o PDV-u (VAT Information Exchange System – u nastavku: VIES) pruža uvid u registracijske podatke obveznika PDV-a, potvrđuje podatke o valjanosti njihovih PDV identifikacijskih brojeva te omogućuje razmjenu informacija o prometu dobara i usluga između zemalja članica Europske unije. Njime se zamjenjuje carinski postupak te omogućuje kontrola transakcija dobara na zajedničkom tržištu (Morić, 2007).

Unutar VIES sustava sadržani su supra spomenuti podaci iz registara svih zemalja članica. Mogućnost provjere valjanosti PDV identifikacijskog brojavažna je u cilju utvrđivanja ispravnosti primijenjenog oslobođenja i utvrđenih činjenica o mogućim prijevarama vezanim uz isporuku dobara i usluga na zajedničkom tržištu. Služba za međunarodnu razmjenu informacija (Central Liaison Office – u nastavku: CLO) označava središnju kontakt točku za administrativnu suradnju i razmjenu informacija na području PDV-a, ostalih poreza i kod poslova pružanja uzajamne pomoći pri naplati stranih tražbina.

6.2. Razmjena informacija na zahtjev

Uredba Vijeća (EU) 904/2010 omogućava međusobno upućivanje zahtjeva za informacije te posljedično provođenje upravno-istražnih radnji. Temeljem predmetne Uredbe i upućenih zahtjeva za informacijama, u većini su zemalja članica pokrenute upravno-istražne radnje, dok je zanemariv/manji broj odbijen (Benazić, 2014). Zahtjev se podnosi uz postojanje sumnje na prijevaru prilikom pribavljanja dobara iz drugih zemalja članica. Podnošenje zahtjeva uvjetovano je iscrpljivanjem domaćih izvora poput provjere VIES i drugih baza podataka, prikupljanja podataka od tuzemnog poreznog obveznika ili trećih osoba koje njima raspolažu, provjere dostupnih dokumenata i dr. Međunarodna suradnja i uzajamna pomoć ključne su poreznim administracijama prilikom provjere transakcija tuzemnih poreznih obveznika u inozemstvu.

Uz zahtjev iskorištenosti domaćih sredstava prikupljanja podataka, pokretanju postupka često predstoji postojanje određenih indikativnih pokazatelja poput odstupanja između kontrolnog iznosa u VIES bazi podataka i iznosa koji je porezni obveznik iskazao u svojoj poreznoj prijavi PDV-a ili postojanja sumnje u fiktivne račune poduzetnika iz drugih država članica. Međutim, zahtjev za dostavom podataka upućuje se i u slučaju kada prodavatelj na svojem računu iskazuje PDV iako nije registriran kao porezni obveznik te posljedično tome ne plaća porez, zatim kod postojanja sumnje u fiktivne transakcije povezane s poduzetnicima iz drugih zemalja članica, kao i zbog sumnje u nestajućeg trgovca.

6.3. Razmjena informacija bez prethodnog zahtjeva

Navedena Uredba Vijeća (EU) 904/2010 (čl. 2. st. 1. t. 1.) predviđa i automatski način razmjene podataka definiran kroz sustavnu komunikaciju unaprijed definiranih informacija drugoj državi članici. Provedbena Uredba Europske komisije 79/2012 (čl. 2) umanjuje opseg kategorija obuhvaćenih razmjenom informacija bez potrebe prethodnog zahtjeva, u odnosu na informacije o trgovcima bez poslovnog nastana i na informacije o novim prijevoznim sredstvima. Primarna svrha automatske razmjene informacija proizlazi iz potrebe

nadležnih tijela zemalja članica za dobivanje podataka o transakcijama unutar Europske unije, ne ograničavajući se na slučajeve u kojima je nadzor poreznih obveznika u provođenju, već obuhvaćajući one za koje postupak još nije otpočeo.

6.4. EUROFISC

Eurofisc je mreža brze razmjene ciljanih informacija zemalja članica Europske unije radi unaprjeđenja i podrške multilateralnoj suradnji u borbi protiv PDV prijevара (RadusinLipošinović, 2013, str. 69). Osnovana je temeljem Uredbe Vijeća (EU) 904/2010 kao decentralizirana mreža, bez pravne osobnosti, s ciljem promicanja i olakšavanja multilateralne i decentralizirane suradnje, a u svrhu ciljne i brze razmjene informacija.

Nakon pristanka zemlje članice na sudjelovanje u radu Eurofisc-a, očekuje se njezino aktivno sudjelovanje u multilateralnoj razmjeni ciljanih i povjerljivih informacija (čl. 50. Uredbe Vijeća (EU) 904/2010). Europska komisija osigurava tehničku i logističku potporu Eurofisc-u, bez prava na pristup razmijenjenim informacijama. Težeći jačanju djelotvornosti tako ustanovljene mreže, Europska komisija (COM (2014) 71) smatra analizu rizika (Dorić Škeva, Ramljak, 2015) i povratne informacije ključnim područjima postizanja napretka. Krajnji cilj je bolje filtriranje i prijenos ciljanih informacija isključivo o sumnjivim slučajevima te uporaba baze podataka u sustavu VIES za potrebe analize rizika kao načina brzog prikupljanja informacija o mogućoj kružnoj prijeveri.

Povećanjem administrativne suradnje i učinkovitijim korištenjem dostupnih podataka Eurofisc-ovim službenicima za vezu, moguće je osigurati dodatnu pomoć u borbi protiv prijevera unutar sustava PDV-ate prevenciju istih (Benazić, 2014).

6.5. Usporedni – multilateralni nadzori

Usporedni ili multilateralni nadzori propisani su supra analiziranom Uredbom Vijeća (EU) 904/2010. Provedbu nadzora predlažu nadležna tijela dviju ili više članica provođenjem usporednih i/ili zajedničkih poreznih nadzora na nacionalnom području. Usporedni nadzori se provode samo ako je njihova učinkovitost izglednija nego u slučaju jednostranog nadzora.

Usporedni nadzori se u Europskoj uniji obavljaju u okviru programa Fiscalis 2020 (provodi se od 2014.), a podrazumijeva usklađenu provjeru porezne obveze jednoga ili više obveznika u dvije ili više država sudionica navedenog programa. Najmanje jedna od država sudionica mora biti članica Europske unije sa zajedničkim ili barem sukladnim interesima. Svaka od zemalja članica provodi nadzor na vlastitom području, iako je moguće i istodobno provođenje nadzora u području izravnih i neizravnih poreza, kao i poreza na premije osiguranja (Burić, RadusinLipošinović, 2015b, str. 126).

Mjerila koja upućuju na odabir mogućih slučajeva za usporedni nadzor suneplaćanje ili izbjegavanje plaćanja poreza u duljem razdoblju (nepravilnosti koje upućuju na porezne prijevare), neplaćanje PDV-a pri prodaji na daljinu u drugoj zemlji članici te neplaćanje PDV-a u bilo kojoj zemlji članici ili plaćanje PDV-a u onoj gdje je porezna stopa niža. Također, kod odabira poreznih obveznika za usporedni nadzor važno je sagledati rizike povezane s određenim poslovnim sektorima (trgovina rabljenih automobila, mobilnih telefona, građevinski sektor s prekograničnim radnicima), razmotriti porezne gubitke iz trgovine na području Europske unije (kružne prijevare) te uvidjeti postojanje transakcija s poreznim utočištima. Važni elementi pokretanja usporednih nadzora su utvrđene neaktivnosti u duljem razdoblju nakon čega slijedi nagli porast poslovanja, zlouporaba carinskog postupka 42 te velike i nagle promjene vlasnika, direktora i članova uprave (Burić, Radusin Lipošinić, 2015).

Evidentno je da se glavni ciljevi usporednih nadzora očituju u osiguranju dokaza o plaćanju poreza (sukladno pravu Europske unije i nacionalnim zakonodavstvima) temeljem učinkovite administrativne suradnje, kao i osiguranju prihoda država članica te povećanoj svijesti poreznih tijela o mogućem rješavanju poreznih rizika međunarodne trgovine. Osim navedenog, nepobitne vrijednosti proizlaze i iz novih spoznaja i prihvaćanja različitosti metodologija nadzora u drugim državama članicama, kao i stjecanja znanja o razlikama u zakonodavstvu i procedurama postupanja.

8. ZAKLJUČAK

Porezna evazija u svom legalnom obliku proizišlom iz zakonske pravne praznine te nelegalnom obličju porezne utaje u suvremenom kontekstu prijetnje terorizma, predstavlja opasnost u smislu potencijalnog izvorapranja novca, ali i financiranja terorističkih akcija i organizacija. Posljedično, povećana ulaganja u sustave obrane i sigurnosti smanjuju fiskalni kapacitet država pri ispunjenju njezinih socijalnih zadaća. U takvoj konstelaciji globalnih odnosa potrebno je izbjeći malodušnosti ogleđanoj kroz jačanje države u njezinu izvornom obličju monopola fizičke prisile te povećati napore s ciljem preventivnog djelovanja na mogućnost oživotvorenja prijetnji financijskoj i socijalnoj sigurnosti, rizika povezanih s terorizmom, kao i prijetnji globalnoj sigurnosti općenito.

Evidentno je da europski zakonodavac prepoznaje dvojaki značaj zaštite poreznih sustava zemalja članica Europske unije, posebice u odnosu na sustav PDV-a. Prvo, prihodi prikupljeni s osnove PDV-a predstavljaju značajan udio proračuna zemalja članica te ipso facto osnovu ostvarenja demokratskih i socijalnih zadaća države kao legitimirajuće činjenice javne vlasti. Drugo, suzbijanje prijevare u okviru poreznog sustava u cjeliniteži ostvarenju porezne

pravednosti kao opće obveze na doprinos podmirenju javnih izdataka. Uspješno suzbijanje prijevара u sustavu PDV-a generirat će povećanim proračunskim prihodima, ali i smanjenjem porezne presije građana u ime ostvarenja socijalne pravednosti. Stoga valja zaključiti kako međunarodna, poglavito europska solidarnost iskazana na području suzbijanja prijevара u području PDV-a uz svoj osnovni cilj potencijalno predstavlja još jedan integrativan faktor pri izgradnji europskog modela društva.

U smjeru kojem teže početne riječi naziva rada – fabula docet, umjesto strepnje pred globalizacijskim baukompotrebno je uložiti dodatne napore u unaprjeđenje razmjene informacija kao imperativa međunarodne politike suzbijanja pranja novca i porezne utaje. Potenciranje učinkovitije multilateralne i decentralizirane suradnjepredstavljat će nove izazove globalne solidarnosti u cilju očuvanja demokratskog poretka i prevencije rastakanja njegovih socijalnih struktura.

9. LITERATURA

Knjige i publikacije

1. Bačić, A. (2005). Prava izgubljena u tranziciji. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, vol. 42, br. 1-2.
2. Benazić, A. (2014). Analiza sustava za sprječavanje prijevара u vezi s PDV-om u Europskoj uniji. Porezni vjesnik, br. 6.
3. Burić, D., Radusin Lipošinić, M. (2015a). Priprema u sporednih poreznih nadzora. Porezni vjesnik, br. 6.
4. Burić, D., Radusin Lipošinić, M. (2015b). Provedba iza vršna faza u sporednih nadzora. Porezni vjesnik, br. 7-8.
5. Buterin, D., Blašković, N., Ribarić Aidone, E. (2014). Suzbijanje kružnih prijevара u cilju zaštite javnih financija Hrvatske. Zbornik Veleučilišta u Rijeci, vol. 2, br. 1.
6. Dorić Škeva, A., Ramljak, G. (2015). Uloga analize rizika u sprječavanju PDV prijevара. Porezni vjesnik, br. 1.
7. Cindori, S., Pilipović, O., Kalčić, R. (2015). Porez na dodanu vrijednost u teoriji i praksi, Redak, Split.
8. Cindori, S. (2017). Recent Trends in Anti Money Laundering System: Proliferation of Weapons of Mass Destruction. The Third International Scientific-Professional Conference Security and Crisis Management „Safety for future 2017”, Conference proceedings, Obrenovac.
9. Cindori, S., Slovic J. (2017a). Identifying Money Laundering in Business Operations as a Factor for Estimating Risk. International Journal of Innovation

- and Economic Development, vol. 3, br. 3, Prag.
10. Cindori, S., Slovic J. (2017b). The Role of Corporate Governance in the Origins of Corporate Crime. International Multidisciplinary Scientific Conferences on Social Sciences and Arts SGEM 2017, Conference Proceedings – Political Sciences and Law, Albena.
  11. Cindori, S., Zakarija, A. (2017). Prijevare u sustavu poreza na dodanu vrijednost kao pred i katno djelo pranja novca. Zbornik radova – Održivi ekonomski razvoj zasnovan na znanju ERAZ, Beograd.
  12. Cvikl, M. M. at all (IV revizijsko vijeće) (2015). Borba protiv prijevара unutar Zajednice u području PDV-a: potrebno je odlučnije djelovati, br. 24, Europski revizorski sud, Luxembourg.
  13. COM(2017) 240 – Europska komisija (2017). Dokument za razmatranje: Osvladavanju globalizacije, COM(2017) 240 od 10. svibnja 2017., Europska komisija, Ured za publikacije, Bruxelles.
  14. Gadžo, S., Meštović, M. (2016). Razmjena informacija u poreznim stvarima: Analiza hrvatskoga normativnog okvira u svjetlu zahtjeva FATC-e Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 37, br. 3.
  15. Iljkić, D. (2015). Pranje novca u domaćem i stranom zakonodavstvu. FIP – Financije i pravo, vol. 3, br. 1.
  16. Jelčić, B. (2017), Promjene u udjelu poreza u bruto društvenom proizvodu. Spomenica prof. dr. sc. Juri Šimoviću, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
  17. Jimenez, P., Iyer, G. S. (2016). Tax Compliance in a Social Setting: The Influence of Social Norms, Trust in Government, and Perceived Fairness on Taxpayer Compliance. Advances in Accounting, Elsevier, Amsterdam.
  18. Kuzelj, V. (2018). Porezna pravednost: *Conditio sine quanon* socijalne države. Pravnika, vol. 52, br. 103.
  19. Miličić, V. (1998). Socijalnadržava, država blagostanja. Revija za socijalnu politiku, vol. 5, br. 4.
  20. Morić, N. (2007). Osnove funkcioniranja sustava PDV-a nakon ulaska Hrvatske u EU. Računovodstvo, revizija i financije, br. 12.
  21. Puljiz, V. (1996). Južnoeuropska socijalna država. Revija za socijalnu politiku, vol. 3, br. 1.
  22. Pusić, E. (1996). Uvjet i institucionalne stabilizacije socijalne države. Revija za socijalnu politiku, vol. 3, br. 3.
  23. Pusić, E. (1999). Modernizacija javne uprave. Hrvatska javna uprava, vol. 1, br. 1.
  24. Radusin Lipošinović, M. (2013). Uloga EUROFISC - a u borbi protiv prijevара s PDV-om. Porezni vjesnik, br. 12.
  25. Šimović, J., Rogić Lugarić, T., Cindori, S. (2007). Utaja poreza u Republici Hrvatskoj i mjere za njezino sprječavanje. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 14, br. 2, Opatija.

26. Trehan, J. (2004). *Crime and Money Laundering: The Indian Perspective*. Kluwer Law International, Hague.
27. Veljak, L. (2009). Neumitnost globalizacije, nužnost alternative i pitanje odgovornosti. *Filozofska istraživanja*, vol. 29, br. 1.
28. Vranko, A. (2012a). Financijske istrage porezno-kaznenih dijela. *Porezni vjesnik*, br. 5.
29. Vranko, A. (2012b). Metode i tehnike otkrivanja porezno-kaznenih djela kao učinkoviti alati u financijskoj istrazi. *Porezni vjesnik*, br. 7-8.
30. Walsh, K. (2012). *Understanding Taxpayer Behaviour - New Opportunities for Tax Administration*. *The Economic and Social Review*, vol. 43, No. 3, Dublin.
31. Zakarija, A., Cindori, S. (2017). Prevencija prijevара u sustavu poreza na dodanu vrijednostu okvirima Europske unije. *Pravni vjesnik*, vol. 32, br. 3-4.

Pravni izvori

1. Direktiva 2014/56/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni Direktive 2006/43/EZ o vizijama godišnji financijskih izvještaja i konsolidiranih financijskih izvještaja (SL L 158, 27.5.2014., str. 196–226)
2. Direktiva 2006/112/EZ od 28. studenog 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (OJ L 347, 11.12.2006, p. 1–118)
3. Direktiva 2017/1371 o suzbijanju prijevара počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (OJ L 198, 28.7.2017, p. 29–41)
4. Kazneni zakon (NN br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17)
5. Provedbena uredba Komisije (EU) br. 79/2012 od 31. siječnja 2012. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu pojedinih odredaba Uredbe Vijeća (EU) br. 904/2010 o administrativnoj suradnji i suzbijanju prijevара u području poreza na dodanu vrijednost (SL L 29, 1.2.2012., str. 13–32)
6. Uredba Vijeća (EU) br. 904/2010 od 7. listopada 2010. o administrativnoj suradnji i suzbijanju prijevара u području poreza na dodanu vrijednost (OJ L 268, 12.10.2010, p. 1–18)
7. Ustav Republike Hrvatske (NN br. 85/10) - pročišćeni tekst
8. USRH (2017) – Ustavni sud Republike Hrvatske, Rješenje br. U-I-3685/2015 i dr. od 4. travnja 2017.
9. Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN br. 73/13, 99/13, 148/13, 143/14, 115/16) suradnji i suzbijanju prijevара u području porez na dodanu vrijednost SWD(2014)

Mrežni izvori

1. Borselli, F. (2011). *Organised Vat Fraud: Features, Magnitude, Policy Perspectives*. Bank of Italy Occasional Paper, br. 106, preuzeto s: <https://ssrn>.

com/abstract=1966015

2. Financial Action Task Force (2010). Report Combating Proliferation Financing: A status Report on Policy Development and Consultation, FATF/OECD, preuzeto s: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Status-report-proliferation-financing.pdf>
3. Financial Action Task Force (2012a). Annual Report 2011-2012, FATF/OECD, preuzeto s: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/brochures/annual-reports/FATF%20annual%20report%202011%202012%20website.pdf>
4. Financial Action Task Force (2012b). Best Practices Paper: Sharing among Domestic Competent Authorities Information Related to The Financing of Proliferation, FATF/OECD, preuzeto s: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/BPP%20on%20Recommendation%20%20Sharing%20among%20domestic%20competent%20authorities%20re%20financing%20of%20proliferation.pdf>
5. Financial Action Task Force (2012c). Managing the Anti-Money Laundering and Counter-Terrorist Financing Policy Implications of Voluntary Tax Compliance Programmes, FATF/OECD, preuzetos: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/BPP%20VTC.pdf>
6. Financial Action Task Force (2017). Annual Report 2015-2016, FATF/OECD, preuzeto s: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF-annual-report-2015-2016.pdf>
7. Financial Action Task Force (2018a). Improving Global AML/CFT Compliance: On-going Process - 29 June 2018, FATF/OECD, preuzeto s: <http://www.fatf-gafi.org/publications/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/documents/fatf-compliance-june-2018.html>
8. Financial Action Task Force (2018b). International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation, The FATF Recommendations. FATF/OECD, preuzeto s: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>
9. International Federation of Accountant IFAC (2016). IESBA Handbook of the Code of Ethics for Professional Accountants, preuzetos: <https://www.ifac.org/category/handbook-definitions/iesba-code-ethics-professional-accountants>
10. Ministarstvo financija (2017). Državni proračun i financijski planovi izvan proračunskih korisnika za 2018. i projekcije za 2019. i 2020., preuzeto s: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Sjednice/2017/10%20listopad/64%0sjednica%20Vlade%20Republike%20Hrvatske/Dr%C5%BEavni%20prora%C4%8Dun%20i%20financijski%20planovi%20izvanprora%C4%8Dunskih%20korisnika%20za%202018.%20i%20projekcije%20za%202019.%20i%202020..pdf>
11. OECD (2018). OECD Secretary-General Report to G20 Finance Ministers and Central Bank Governors, OECD Better Policies for Better Lives

FABULA DOCET: EXCHANGE OF INFORMATION AS IMPERATIVE REQUEST OF INTERNATIONAL POLICY OF PREVENTING MONEY LAUNDERING AND TAX EVASION

Summary:

Although Globalization and the fundamental principles of EU offer certain economic advantages they also generate tax evasion and money laundering and terrorist financing. Availability and timely exchange of information on taxpayers are one of the main goals of tax administration institutions in identification of tax payers and verification of data on them. Information exchange is also important in combating tax evasion concerning the VAT – which is one of the most important taxes in EU countries regarding the value of tax income from it – with regards to tax evasion and terrorist financing. Single market and the abolishment of border controls between EU member states make the administrative cooperation between member states in VAT gathering crucial.

Key words: money laundering, terrorist financing, value added tax, information, administrative cooperation